

ارزیابی شاخص های توسعه پایدار شهری از منظر آیات قرآن

نعمیه خداداد*^۱، وحیده باقری^۲

۱- کارشناس ارشد معماری، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر، اهر، ایران، (naima.khodadad@gmail.com)

۲- کارشناس ارشد معماری، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلمچی، ایلمچی، ایران، (bagheri.vahideh@gmail.com)

چکیده

رشد جمعیت شهرنشین منجر به توسعه غیر قابل کنترل نواحی شهری، کاهش سطح رفاه انسانی، و بروز مشکلات فراوان برای مدیران مختلف شهری به ویژه در کشورهای در حال توسعه شده است و مجموعه این عوامل، سبب نگرانی های برنامه ریزان شهری شده است و زمینه مطالعه جدی مدیران، برنامه ریزان شهری و همچنین سیاست مداران را فراهم نموده است. یکی از مباحث مهم پیرامون مسائل شهری، مفهوم توسعه پایدار شهری است که توسعه ای مبتنی بر نیازهای واقعی و تصمیم گیری های عقلایی، با در نظر گرفتن ملاحظات مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی محسوب می گردد. در این بین مذهب به عنوان یک عنصر فرهنگی و اجتماعی، منشأ ایجاد تفاوت و تباین در مکان های گوناگون است و یک تحلیل ناظر بر مفهوم شهر و شاخص های توسعه پایدار آن از دیدگاه اسلام نیاز به شناخت کافی از مبانی بنیادی دین اسلام است زیرا بین مؤلفه های حاکم بر مفهوم شهر در کشورهای اسلامی با آنچه در قرآن بیان گردیده شکاف معنایی عمیقی وجود دارد. آنچه در این مقاله به آن پرداخته خواهد شد، بررسی جامع از مفاهیم به کاررفته در قرآن در ارتباط با توسعه ماهیت اجتماعی، فرهنگی شهر است. به عبارت بهتر تلاش می شود با مراجعه به قرآن دیدگاه آن را در شکل گیری و نام گذاری مکان جغرافیایی به اسم شهر بازشناسی شود. روش تحقیق به کاررفته، روش توصیفی و فرا تحلیلی است. در روند این پژوهش آیات قرآنی مورد استناد قرار گرفته اند در پایان، تعریفی از شهر و شاخص های توسعه آن ارائه می گردد که متفاوت از تعاریف موجود است. در مفهوم شناسی آیات قرآن، چنین استنباط می شود که در کلام وحی صرفاً پایداری پایداری در منابع طبیعی و اقتصادی تمرکز ندارد، بلکه علاوه بر آن رویکردی با ماهیت معنوی و فرهنگی دارد.

واژه های کلیدی: شهر، توسعه پایدار، ماهیت معنوی، قرآن